

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо скорочення переліку державних нагород, розширення обсягу прав нагороджених осіб, встановлення обмежень у нагородженні державними нагородами певних суб'єктів) (реєстр. № 1451 від 12 грудня 2014 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 27 січня 2016 року (протокол № 40) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо скорочення переліку державних нагород, розширення обсягу прав нагороджених осіб, встановлення обмежень у нагородженні державними нагородами певних суб'єктів) (далі – Законопроект) (реєстр. № 1451 від 12 грудня 2014 року), поданий народним депутатом України Власенком С.В.

Згідно з пояснювальною запискою метою Законопроекту є відновлення значимості та соціальної цінності державних нагород в Україні.

Для досягнення мети автором пропонується внести зміни до законів України «Про державну службу», «Про дипломатичну службу», «Про затвердження Дисциплінарного статуту Митної служби України», «Про затвердження Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України», «Про затвердження Дисциплінарного статуту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України», «Про затвердження Дисциплінарного статуту служби цивільного захисту», «Про судоустрій і статус суддів», якими державні службовці, посадові особи інших державних органів, а також судді до виходу у відставку або на пенсію, не можуть бути представлені до нагородження державними нагородами. Крім того, Законопроектом забороняється нагороджувати державними нагородами з нагоди пам'ятних дат, ювілеїв, тощо; закріплюється право нагороджених осіб на відмову від державної нагороди. Також передбачається виключення такого виду державних нагород як «почесні звання».

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з такого.

В Україні як демократичній, правовій державі людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (статті 1, 3 Основного Закону України).

Як зазначив Конституційний Суд України у Рішенні від 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012, конституційні права і свободи є фундаментальною основою існування та розвитку Українського народу, а тому держава зобов'язана створювати ефективні організаційно-правові механізми для їх реалізації. Відсутність таких механізмів нівелює сутність конституційних прав і свобод, оскільки призводить до того, що вони стають декларативними, а це є неприпустимим у правовій державі. (абзац 4 пункту 2.1 мотивувальної частини).

Конституцією України (частини перша, друга статті 24) передбачено, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом; не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Керуючись наведеним Комітет вважає, що законодавча пропозиція стосовно позбавлення права бути нагородженими державними нагородами України державних службовців та деяких інших посадових осіб суперечить нормам статті 24 Основного Закону України, є дискримінаційною, оскільки встановлює обмеження щодо нагородження за ознакою віднесення громадян до певних категорій службовців. Також зазначена ініціатива не узгоджується з частиною третьою статті 22 Конституції України, відповідно до якої при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Викликає зауваження і пропозиція щодо скасування почесних звань.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про державні нагороди України» державні нагороди України є вищою формою відзначення громадян за видатні заслуги у розвитку економіки, науки, культури, соціальної сфери, захисті Вітчизни, охороні конституційних прав і свобод людини, державному будівництві та громадській діяльності, за інші заслуги перед Україною.

Так, для науковця, вчителя, діяча культури, артиста національного театру, спортсмена отримати таку державну нагороду, в першу чергу, означає подяку держави за їх працю, що є дуже вагомим і стимулюючим чинником для заохочення дослідників, освітян, діячів культури працювати в Україні.

До того ж, на думку Комітету, несправедливим з боку держави є скасування почесного звання «Мати-героїня», що присвоюється жінкам, які народили та виховали до восьмирічного віку п'ятьох і більше дітей, у тому числі дітей, усиновлених у встановленому законодавством порядку, враховуючи вагомий особистий внесок у виховання дітей у сім'ї, створення сприятливих умов для здобуття дітьми освіти, розвитку їх творчих здібностей, формування високих духовних і моральних якостей.

Отже, загалом погоджуючись з необхідністю перегляду системи такого виду державних нагород як «почесні звання» Комітет вважає, що законодавчою ініціативою руйнується ціла система морального заохочення працівників та діячів усіх сфер суспільного життя в Україні, що не узгоджується з нормою частини першої статті 3 Основного Закону України, згідно з якою людина визнається найвищою соціальною цінністю, оскільки це означає, що людина є цінністю не тільки для самої себе, а й для всього суспільства, для соціуму.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України вважає, що за результатами розгляду в першому читанні Законопроект доцільно відхилити.

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики та правосуддя дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо скорочення переліку державних нагород, розширення обсягу прав нагороджених осіб, встановлення обмежень у нагородженні державними нагородами певних суб'єктів) (реєстр. № 1451 від 12 грудня 2014 року), поданий народним депутатом України Власенком С.В., суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ